

uitvoerig terug in een apart artikel als ik het heb over enkele groote hedendaagsche dieren-schilders (waaronder ook Kuhnert). *Tales of the Untamed by Douglas English* (den bekenden vivariumbezitter en fotograaf van kleinere zoogdieren vooral) is een heerlijk mooi boek om in 't Nederlandsch te vertalen en om dan verslonden te worden door oud en jong evenals de boeken van Thompson Seton en Long. Oorspronkelijk door Louis Pergoud in 't Fransch geschreven (waarvoor de schrijver de *Prix de Concourt* van 5000 franc heeft gekregen, omdat het boek volgens de jury was: »het hoogstaande boek van dit soort in het geheele jaar») heeft English het boek in 't Engelsch bewerkt, en voorzien met zóér fijne kustzinnige photo's. De volledige titel is: *Tales of the untamed, dramas of the animal world.* (London Eveleigh Nash. 1911; f 3.75). In dezen vorm is het in mijn bezit gekomen. »The Evening Standard» zegt er van: »een zeer merkwaardig boek... vol van kennis, zich voortreffelijk indenken in 't dierenleven, en literaire gaven, zoodat het boven elke critiek verheven is; wij hebben nog nooit iets zóó machtigs gelezen op dit gebied».

»The animal world» zegt van dit boek: »Men wordt aan Kipling herinnerd, maar men denkt ook aan enkele van de grootste schrijvers van menselijke drama's; want in al deze verhalen is een realisme en een soort fatalisme dat onze persoonlijkheid geheel vraagt totdat men voelt dat men zelf een van de personen is van het drama. De geschiedenis van de Vos, die liever de vreeselijkste ontheringen lijdt dan door menschen in een klem geknepen te worden, maakt ons erg duidelijk hoe gemeen menschen zijn als ze dieren vervolgen, en nog wel zonder deugdelijke reden vervolgen! Het is zóó overtuigend, en iedere geestelijke en lichamelijke doodsstrijd is zóó juist in de totale opeenvolging van de momenten, dat het als een schok tot ons komt, de kennis, dat wij, die in de levensrang hooger staan dan zij, levende wezens toch zóó afgrijselijk kunnen martelen en kwellen. Het boek is absoluut niet sentimenteel geschreven, het is niet speciaal geschreven voor dat soort menschen van ons die de bloedlust in zich voelen en iedere morgen opstaan met een onontwijkbare neiging om iets levends te vermoorden. Neen, het is voor ieder geschreven en het is slechts realisme, geen sentiment; het is slechts het drama van elken dag in onze bosschen. Men ziet den mensch van iederen dag, met zich meevoerende dood en vernietiging voor de wilde levens der velden, aan 't werk. Men ziet hier en daar den mensch in een leelijk en pijnlijk licht, dat helaas hier het juiste licht is dat op hem moet vallen uit dezen hoek».

De Ornitholoog Headley wiens »*Structure and Life of Birds*» we reeds jarenlang hebben gewaardeerd (geschreven in denzelfden geest als Beddard's werk: *The structure and classification of Birds*, waarvan ik de editie van 1898 bezit) heeft een zeer nuttig, helder geschreven, accuraat geïllustreerd boek uitgegeven over »*The Flight of Birds*» (Witherby London 1912; f 3.50). Zijn momentopnamen uit »*British Birds*» deden reeds zoo'n onderhanden zijnd werk vermoeden. De vermaarde Amerikaansche Zoöloog Thompson Seton gaf een groot reiswerk uit: »*The arctic prairies*» (London 1912 f 8.75) dat ik met groot genoegen lees.

Der Naturgenuss, ein Beitrag zur Glückseligkeitslehre van H. Lorm, geeft den natuur-philosooph verschillende mooie ideën.

Dordrecht.

P. J. BOLLEMAN VAN DER VEEN.

Ons terrarium. — We hebben nu een jaar geleden een terrarium laten maken van 80 bij 60 bij 40 cM. Van toen af hadden we 2 landsalamanders, 2 boomkikkers, 2 hazelwormen en 2 duinhagedissen. In 't eerst waren ze wel wat schuw, maar de landsalamanders gaven 't goede voorbeeld en ze raakten spoedig gewend. Geen van allen echter wou meelwormen eten, zoodat ze zich tevreden moesten stellen met gewone wormen en slakjes. De duinhagedissen en boomkikkers namen de vlinders en vliegen, die we er in deden voor hunne rekening. Zoo ging alles goed tot eind Augustus. We hadden de onvoorzichtigheid eenige loopkevers in 't terrarium te doen, niet wetend dat het zulke kwade rakkers waren. Het bleek echter maar al te spoedig. Het eerste slachtoffer was een jonge hazelworm, waarvan we, zonder dat we wisten dat het aantal hazelwormen vermeerderd was, den kop vonden. Een van de daarop volgende dagen vonden we weer een jonge hazelworm, aan den kant gebeten. Het diertje overleed spoedig. No. 3 hielden we ruim een week in 't leven. Deze kweekerij was dus mislukt. Ze wilden geen kleine worpjes nemen, ook van bladluizen schenen ze niet te houden. Het wijfje van den hazelworm vonden we eenige weken later, half uitgevreten door een loopkever, die nog aan 't werk was. Zoo was de roover op heeterdaad betrapt. We hebben ze toen uit 't terrarium verbannen. Na deze gebeurtenissen was één duinhagedis spoorloos verdwenen. Ik denk, dat de loopkevers ook hiervan wel meer zullen weten.

Na zoovele teleurstellingen vond ik op een morgen in het bakje een larve, die na opzoeken, van de vuursalamander bleek te zijn. Dat was een herademing. Hierbij bleef het echter niet. Een anderen morgen vond ik er weer drie, toen weer drie. De eerste stierf. Daarna kwam weer één, daarna ineens 9. Zoo waren we, toen we onze andere beesten en ons terrarium naar den kelder brachten, in den winter voorzien van 16 jonge salamanders.

We voedden ze zolang mogelijk met kleine worpjes en later op raad van den heer Heimans met kleine stukjes (zoo groot als een speldeknoop) rauw ongezoeten vleesch. Op 't oogenblik leven er nog 11. Van de andere 5 zijn 3 omgekomen, doordat het kommetje met inhoud omviel en de rest (2) hadden we in het bakje van ons terrarium gedaan, omdat hun kameraden ze één voorpoot hadden afgebeten. Misschien is dit een gevolg van honger, maar ik denk het niet, want het eten dat we er ingooiden, als ze elkander zoo vast hadden, werd niet opgegeten. Voor de aardigheid hebben weer nog kikkerlarven ook ingegooit, die den volgenden dag allemaal verdwenen waren. $4\frac{1}{2}$ maand zijn de jongsten oud. Sommige, of liever de grootste helft, heeft reeds in zwakke tinten de kleur der ouders aangenomen.

Dit voorjaar is het terrarium opnieuw bevolkt. Nu zijn het 2 vuursalamanders, 2 muurhagedissen, 2 koperslangen, 3 boomkikkers, 2 schildpadden (schild $2\frac{1}{2}$ cM. middellijn) en 1 hazelworm. We hadden de salamandertjes altijd apart gehouden, behalve de 3-pootigen. Ze werden echter opgegeten door de schildpadden, die vandaag, zooals we zagen, ook een waterslak verorberden. Zoo bleek dus dat de jonge salamanders niet bij de andere beesten gehouden konden worden.

We zullen nu maar hopen dat het met de salamandertjes goed zal gaan. Mocht een van mijn medelezers me weten in te lichten omtrent het in 't leven houden van jonge hazelwormen of jonge hagedissen, dan houd ik me zeer aanbevolen. Liefst raadgevingen uit eigen ondervinding.

Winschoten.

A. WARTENA.

Een kraaiengeschiedenis. — Hans was een mooie, zwarte kraai, die onder zijn kennissen en familieleden bekend stond als een echte waaghals. Hij deinsde voor de vermetelste daden niet terug, maar voerde ze uit met een ongekennde brutaliteit. Ontelbare malen had hij kleine vogeltjes van hunne eitjes beroofd, ja zelfs de jongen verslonden, maar hij waagde het ook grootere vogels, als reigers te bestelen. Doch op zekeren dag was het gedaan met zijn rooverijen en moordpartijen. Een jager, die aan anderen zijn vastheid van hand wou laten zien, schoot hem den bovensnavel en den rechterpoot af. Het zou beter geweest zijn, als de wreede man hem in eens dood geschoten had, maar dat gebeurde helaas niet. Het was een heele drukte onder de kraaien, toen Hans zoo gehavend in hun midden terug kwam. Ze bekeken hem van alle kanten en schenen druk over 't geval te redeneeren. Ze konden hem echter niet helpen en lieten hem na rijp beraad aan zijn lot over. Daar zat onze eertijds zoo beruchte Hans nu. Hij zou nu geen eitjes meer kunnen rooven, geen jonge haasjes of muisjes meer kunnen verslinden. Treurig zwierf hij rond, gedoemd tot een ellendigen dood. Daar zag hij op een binnenplaatsje wat gekookte aardappelen liggen, waar een aantal muschjes om heen hipten. De honger dreef hem er ook naar toe. Hij streek er bij neer en probeerde een paar stukjes aardappel op te scheppen en naar hinnen te werken, wat hem na veel moeite gelukte. Een juffrouw had hem met groote belangstelling gade geslagen. Zij kreeg medelijden met den armen stakker, kwam voorzichtig naar buiten en maakte een hoopje van aardappelkrumels. Dat was voor Hans een uitkomst. Nu kon hij zijn ondersnavel telkens in het hoopje steken en zoo goed en zoo kwaad als 't ging zijn buikje vullen. Toen hij 's avonds terug kwam, stond er op de schutting een plat schaaltje met geweekt brood, dat zijn goede fee had klaar gezet in de hoop, dat hij nog eens komen zou. Zijn aangeboren vrijpostigheid kwam hem goed te stude, hij kwam er op af en deed een kostelijk maal, tot groote blijdschap van de goedgehartige dame. Den anderen morgen al vroeg zocht hij het binnenplaatsje weer op en... hij behoefde maar even te wachten, of daar verscheen de juffrouw weer met het bakje. Zoo ging het dag aan dag. Gedurende zes weken kwam Hans trouw eenige keeren per dag zijn maaltijd gebruiken en hij werd steeds tammer. Geduldig wachtte hij, als het eten niet klaar stond en nimmer was zijn wachten vergeefs. Maar op een goeden morgen verscheen hij niet. Telkens ging de juffrouw kijken, maar het kraaienbakje bleef onaangeroerd staan. Twee dagen later vond de broer zijner weldoenster hem dood in een naburigen tuin.

Rotterdam.

F. v. E.

Beltheide. — Naar aanleiding van de stukjes over de Beltheide bij Overasselt, in aflevering 4 en 5 Jaargang XVII van *D. L. N.*, kan ik u berichten dat drie leden van de Ned. Ent. Ver., tijdens de zoo juist gehouden zomervergadering van die vereeniging, dit terrein bezochten. Helaas moesten zij constateeren dat het, door het graven van afvoerkanalen, reeds grootendeels ontwaterd was en blijkbaar geheel ontgonnen zal worden, zoodat er van dit stuk Beltheide spoedig niets meer zal over zijn.

D. Me G.

Een rijkbloemige Turgenia. — Zooeven bracht een schooljongen me een plant, gevonden te IJlst, die volmaakt op *Turgenia latifolia* gelijk, alleen met dit verschil, dat de scherm 5 stralen heeft.

Sneek.

H. NIEUWENHUIS.

De mij gezonden Umbellifeer was inderdaad *Caucalis daucoides*.

H.